

7. FRA LOKALT TIL EKSTERNT EIERSKAP – EKSEMPEL PÅ FINANSIALISERING I NORSK TURISME

Arvid Viken, Ragnar Nilsen og Carina Olufsen

Innledning

Hensikten med dette kapitlet er å peke på omstillingsprosesser i reiselivet i Lofoten, som reflekterer restrukturering innen det økonomiske systemet i retning av fjernerier og ytre kontroll, men også noen motreaksjoner. Det er tidligere vist hvordan det er tendenser til at flere og flere av reiselivsbedriftene i Nord-Norge blir kjøpt opp av aktører utenfra (Viken 2011). Både Hurtigruten og de fleste hotellene er eid av investorer utenfor landsdelen. Og at dette skjer, er ikke noe særst. Det samme skjer også i fiskeriene og i oppdrettsnæringa og er altså en del av den allmenne investorovertagelsen eller investordominansen (også kalt finansialisering) i norsk næringsliv. Dette er prosesser som er beskrevet av klassiske samfunnsanalytikere som Marx, Polanyi, Granovetter, Giddens, Schumpeter, Harvey og andre. Vi skal knytte an til noen av disse teoretikerne og vise at prosesser de har beskrevet, synes å ha gyldighet også i Lofoten, både i forholdet mellom fiskeriene og reiselivet, og innen reiselivsnæringa. Poenget i teorien til Polanyi er at når markedsøkonomien får råde, så betyr dette at innsatsfaktorer som ikke hører hjemme i markedsfæren – som kultur og lokalsamfunn – blir dratt inn i denne. Dette kalles varegjøring. Jordbruk og fiske har vært viktige sosiale og kulturelle arenaer. Varegjøring i form av såkalt fri omsetning av dyringsjord eller rett til fiske vil undergrave de